

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

03

listopada
czwartek
19:00

NFM, Sala Kameralna

W miniaturze

Magdalena Pilch – flet traverso
Zbigniew Pilch – skrzypce
Radostaw Kamieniarz – skrzypce
Piotr Chrupek – altówka
Bartosz Kokosza – wiolonczela
Marek Pilch – fortepian

J. Haydn

Program:

Joseph Haydn (1732–1809) / **Johann Peter Salomon** (1745–1815) *Symfonia B-dur*
nr 102 Hob. I:102 [25']

I Largo – Allegro vivace

II Adagio

III Menuet – Trio: Allegro

IV Finale: Presto

Johann Christian Bach (1735–1782) *V Kwintet fletowy A-dur* op. 11 [10']

I Allegretto

II Tempo di Menuetto

***

Joseph Haydn / **Johann Peter Salomon** *Symfonia D-dur* nr 104 Hob. I:104

„Londyńska” zwana także „Salomon” [30']

I Adagio – Allegro

II Andante

III Menuet – Trio: Allegretto

IV Finale: Spiritoso

J.Ch. Bach

Omówienie

Agata Adamczyk

„Cud! Cud!” – wykrzykiwała publiczność zgromadzona 2 lutego 1795 r. w londyńskim Teatrze Królewskim. Zebrała się tam z okazji pierwszego wykonania *Symfonii* nr 102 autorstwa najstojniejszego gościa stolicy Anglii – 61-letniego Josepha Haydna. Choć utwór został przyjęty bardzo gorąco, to okrzyk bynajmniej nie dotyczył samego dzieła. Podczas koncertu, według relacji świadków, żyrandol zawieszony u sufitu oderwał się i z wielkim hukiem spadł na podłogę. Nikt nie został poszkodowany tylko dlatego, że publiczność, zachwycona Haydnem i jego *Symfonią*, zgromadziła się przy samej estradzie, by być jak najbliżej kompozytora. Szczęśliwie w miejscu, w które uderzył żyrandol, nie było nikogo. Jak później opisywano, „sam Haydn był bardzo wzruszony i podziękował miłośniczce Opatrzności”, która być może uchroniła przed śmiercią przynajmniej kilkanaście osób. „To cud!”.

Przez blisko trzydzieści lat Haydn pełnił funkcję kapelmistrza na dworze księcia Esterházy'ego. Sam wspominał, że mógł wówczas „jako szef orkiestry eksperymentować, sprawdzać, co wzmacnia wrażenie, a co je osłabia, a więc ulepszać, przestawiać, usuwać, rozważać [...]”. Wynikiem takich wieloletnich eksperymentów było wykreowanie wzorców symfonii i kwartetów smyczkowych, do których przez wieki w większym lub mniejszym stopniu nawiązywały kolejne pokolenia kompozytorów.

Po śmierci księcia Mikłósza Józsefa głową rodu został Antal, który nie przejawiał ani talentu muzycznego, ani większego zainteresowania tą dziedziną sztuki. Choć pozostawił Haydna na stanowisku, to jednak zwolnił go z wielu obowiązków. Odtąd ród Esterházy'ch nie miał już owoców talentu kompozytora na wyłączność.

Gdy wieść o zmianie sytuacji zawodowej austriackiego kompozytora dotarła do Londynu, mieszkający tam Johann Peter Salomon – skrzypek,

dyrygent i przede wszystkim impresario – zwrócił się do Haydna z zamówieniem na sześć symfonii i dwadzieścia mniejszych form oraz z prośbą o poprowadzenie orkiestry podczas zorganizowanych przez Salomona koncertów abonamentowych. Z uwagi na fakt, że warunki finansowe okazały się znakomite, Haydn przystał na propozycję i przybył do Londynu 1 stycznia 1791 r. Na Wyspach Brytyjskich spędził osiemnaście miesięcy. Wszędzie był fetowany i podziwiany. Otrzymał tytuł „gradum doctoris in musica honoris causa” Uniwersytetu Oksfordzkiego, a nawet stał się bohaterem jednego z poematów. W lipcu następnego roku wrócił do Austrii bogatszy o sporą sumę 5000 guldenów. W swoich zapiskach zanotował: „za jednym razem zarobić tak dużo można tylko w Anglii”. Pieniądze te przeznaczył na kupno domu, który jego żona upatrzyła sobie w Gumpendorf koło Wiednia.

Dom był kosztowny, w związku z czym w 1794 r. Haydn zdecydował się po raz drugi wyruszyć do Londynu, tym razem ze swoim kopistą Johannem Ellslerem. Wiosenny sezon ponownie okazał się wielkim sukcesem. Podczas tego pobytu kompozytor stworzył kolejnych sześć symfonii, wśród których znalazła się wspomniana *Symfonia B-dur* nr 102, a także *Symfonia D-dur* nr 104, nazwana „Londyńska”, z charakterystycznym tematem opartym na angielskiej piosence *Hot cross buns*, znajdującym się w części finałowej. I to właśnie tę symfonię miał na myśli, gdy w 1796 r. kreślił na karcie partytury słowa: „Dwunasta, jaką skomponowałem w Anglii”. Owa dwunasta okazała się miała zarazem ostatnią w całym dorobku.

Zgodnie z duchem epoki muzyka Haydna przemawiała raczej do rozumu niż emocji. Symfonie zaś stanowią najbardziej reprezentatywną część jego twórczości orkiestrowej. Dwanaście ostatnich to czteroczęściowe dzieła na dużą orkiestrę, które stały się konstrukcyjnym wzorem dla twórców następnego stulecia, ale też, według zamierzeń Haydna, pokrzepiały strudzone serca. Kompozytor charakteryzujący się niezwykłą pogodą ducha, walcząc z przeciwnościami losu, zwykł mawiać do

siebie: „Na tym padole jest tak niewielu zadowolonych i szczęśliwych; wszędzie panuje smutek i troska; być może pewnego dnia twoja praca stanie się źródłem, z którego zmęczeni czy przygnębieni kłopotami ludzie będą mogli zaczerpnąć parę chwil odpoczynku i pokrzepienia”.

Obie *Symfonie* zaprezentowane zostaną dziś w wersji kameralnej stworzonej przez Salomona, przeznaczonej na mniejszy skład – zabrzmią więc, jak głośni tytuł koncertu, „w miniaturze”.

Pierwszy z występów Haydna w Londynie odbył się w budynku położonym na rogu Hanover Square i Hanover Street. Nieruchomość tę nabył w celach koncertowych, niespełna dwadzieścia lat wcześniej, Johann Christian Bach – najmłodszy z dziesięciu synów Johanna Sebastiana Bacha i jego drugiej żony, Anny Magdaleny, zwany „Bachem londyńskim”. W swoich czasach osiągnął duży sukces jako klawesynista i kompozytor, którego działalność muzyczna miała wpływ na ukształtowanie się publicznych koncertów w stolicy Anglii. Bach tworzył w stylu *galant* charakteryzującym się elegancją i lekkością brzmienia. Muzykolodzy doceniają pomysłowość artysty w wykorzystywaniu możliwości fakturalnych i kolorystyki orkiestrowej.

Dziś nacisk kładzie się na fakt, że Johann Christian Bach wywarł duże wrażenie na siedmioletnim Wolfgangu Amadeusie Mozarcie. Obaj muzycy spotkali się w stolicy Anglii w roku 1764. Z relacji Nannerl wynikało, że gdy Bach siedział przy klawesynie, wziął matego Mozarta na kolana, a potem „pierwszy grał kilka taktów, które następnie przejmował drugi. W ten sposób wykonali całą sonatę i ktokolwiek, kto nie patrzył, mógł pomyśleć, że grała jedna osoba”.

Angielskie warunki koncertowe były zdecydowanie trudniejsze niż te na kontynencie. Dochód uzależniano od liczby sprzedanych biletów i gdy z czasem twórczość „Bacha londyńskiego” stawała się mniej modna, finansowe wpływy zaczęły się znacząco obniżać. Budżet kompozytora dodat-

kowo zmniejszyło nabycie wspomnianej nieruchomości na Hanover Square i malwersacje osób z jego otoczenia, które przyczyniły się z kolei do powiększenia istniejących już długów. Johann Christian Bach podupadł na zdrowiu i zmarł 1 stycznia 1782 r. – dokładnie dziewięć lat przed przybyciem do Londynu Haydna.

Za jedną z najbardziej wartościowych dziedzin w dorobku Bacha uznawana jest twórczość kameralna, w której kompozytor eksperymentuje z formą. Podczas dzisiejszego koncertu zabrzmi *V Kwintet fletowy A-dur* op. 11. Dzieło, powstałe w 1772 r., Bach zadeedykował księciu Carlowi Teodorowi z Mannheimu.

Magdalena Pilch

W 1997 r. ukończyła studia w klasie fletu w Akademii Muzycznej we Wrocławiu. W latach 1998–2002 odbyła studia podyplomowe w klasie fletu traverso w Staatliche Hochschule für Musik w Trossingen. W 2013 r. przeprowadziła przewód habilitacyjny w Akademii Muzycznej w Katowicach, którego tematem była *Kompleksowa wizja fletu romantycznego w zakresie budowy, brzmienia, techniki gry i praktyki wykonawczej według „Die Kunst des Flötenspiels in theoretisch – praktischer Beziehung dargestellt von A.B. Fürstenau op. 138”*. Od 2009 r. jest zatrudniona jako adiunkt w Akademii Muzycznej w Łodzi. Gra na fletach renesansowych, barokowych, klasycznych i romantycznych. Jest współzałożycielką pierwszego polskiego konsortu poprzecznych fletów renesansowych Epithalamion, ponadto współpracuje z orkiestrą Fundacji Akademii Muzyki Dawnej w Szczecinie Famd.pl. Od kilku lat intensywnie zajmuje się również wykonywaniem repertuaru kameralnego z I potowy XIX w. na instrumentach historycznych.

Zbigniew Pilch

Doktor sztuki, jeden z najwybitniejszych skrzypków barokowych, artysta o niezwykle szerokich zainteresowaniach, które obejmują całość muzyki instrumentalnej od XVI do XXI w. ze szczególnym uwzględnieniem skrzypcowego idiomu wirtuozowskiego. Gra na skrzypcach barokowych i współczesnych, altówce i violi d'amore. Koncertuje jako solista, kameralista i dyrygent. Od początku działalności Wrocławskiej Orkiestry Barokowej pełni funkcję jej koncertmistrza. Jako solista i dyrygent współpracuje z licznymi zespołami w całej Polsce. Wykłada skrzypce i altówkę barokową w akademiach muzycznych we Wrocławiu i w Krakowie, a także podczas kursów mistrzowskich w ramach Energa Varmia Musica w Lidzbarku Warmińskim. W 2007 r. ukazały się nagrane przez niego *Koncerty skrzypcowe Janiewicza*. W 2009 r. wydano *Symfonie nr 103 i 104 Haydna* w wykonaniu Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Wrocławskiej pod dyktando artysty. Niebawem ukaze się jego solowa płyta pt. *Oświecony wirtuoz*.

Radostaw Kamieniarz, fot. archiwum artysty

Radostaw Kamieniarz

Wszeczhronny skrzypek, łączy w swej działalności wykonawstwo zarówno muzyki dawnej, jak również muzyki współczesnej. Ukończył Państwowe Liceum Muzyczne „Szkola Talentów” w Poznaniu w klasie skrzypiec K. Gidaszewskiej, Akademię Muzyczną w Poznaniu w klasie J. Kaliszewskiej i J. Haufy oraz Akademię Muzyczną we Wrocławiu w klasie skrzypiec barokowych Z. Pilcha. Uczestniczył w wielu mistrzowskich kursach interpretacyjnych. Laureat licznych ogólnopol-

skich konkursów skrzypcowych. Jest współtwórcą kwartetu smyczkowego Musicarius. Jako solista i kameralista współpracuje z wiodącymi zespołami muzyki dawnej w Polsce, do których należą m.in.: Wrocławska Orkiestra Barokowa, Kapela Dworska Consortium Sedinum, Accademia dell'Arcadia, Orkiestra Fundacji Akademii Muzyki Dawnej w Szczecinie, Collegium Musicum Poznań, Neue pohlische Capelle. Radostaw Kamieniarz jest wykładowcą w Akademii Muzycznej we Wrocławiu.

Piotr Chrupek, fot. Łukasz Rajchert

Piotr Chrupek

Urodził się w 1983 r. Jest absolwentem Akademii Muzycznej w Poznaniu w klasie altówki M. Murawskiego, a także Akademii Muzycznej we Wrocławiu w klasie altówki barokowej Z. Pilcha. Uczestniczył w kursach mistrzowskich prowadzonych przez P. Reicherta, Z. Pilcha, J. Thiela, S.-L. Kaakinen, M. Möllenbecka. Artysta jest współzałożycielem i członkiem kwartetu smyczkowego Musicarius specjalizującego się w wykonawstwie muzyki dawnej, z którym występuje

Zbigniew Pilch, fot. Łukasz Rajchert

w kraju i za granicą. Na stałe współpracuje z Wrocławską Orkiestrą Barokową, jako solista i kameralista koncertuje z najważniejszymi zespołami muzyki dawnej w Polsce, często pełniąc rolę prowadzącego grupę. Występował wspólnie z J. Rogers, E. Gattim, K. Debretzeni, P. Hansonem oraz współpracował z zespołem English Baroque Solists pod dyrekcją sir J.E. Gardinera.

Bartosz Kokosza, fot. Małgorzata Opala

Bartosz Kokosza

Urodził się w 1980 r. w Poznaniu. Ukończył Państwowe Liceum Muzyczne w Poznaniu pod kierunkiem P. Czajki. Absolwent Akademii Muzycznej w Poznaniu (klasa wiolonczeli S. Pokorskiego) oraz Akademii Muzycznej we Wrocławiu (studia podyplomowe w zakresie gry na wiolonczeli barokowej pod kierunkiem J. Thiele). Koncertuje w kraju i za granicą, darzy szczególnym zainteresowaniem historyczne praktyki wykonawcze. Współpracuje z najważniejszymi polskimi zespołami muzyki dawnej, takimi jak Wrocławska Orkiestra Barokowa, Orkiestra Historyczna, Capella

Cracoviensis, Accademia dell'Arcadia, Consortium Sedinum, Goldberg Baroque Ensemble. Nieustannie doskonali swoje umiejętności, szczególnie w zakresie prowadzenia grupy continuo. Występuje regularnie jako solista i kameralista. Jest współzałożycielem i wiolonczelistą kwartetu smyczkowego Musicarius. Prowadzi klasę wiolonczeli barokowej oraz Akademicką Orkiestrę Barokową w Akademii Muzycznej we Wrocławiu.

Marek Pilch

Studiował w Akademii Muzycznej w Katowicach (organy i klawesyn), a także w Hochschule für Musik w Trossingen. Uzyskał wyróżnienie w Międzynarodowym Konkursie Organowym w Gdańsku (1992), był finalistą Międzynarodowego Konkursu Klawesynowego (NDR) w Hamburgu (1997). Angażował się w działalność muzyczną Kościoła Ewangelickiego w Polsce. Był współredaktorem *Śpiewnika Ewangelickiego* oraz współautorem *Choralnika*. W 2002 r. założył we Wrocławiu Ewangelicki Instytut Muzyki Sakralnej. Współpracował z polsko-niemieckim Stowarzyszeniem na Rzecz Badań i Utrzymania Śląskich Organów (VEESO) oraz z Internationale Heinrich-Schütz-Gesellschaft. Prowadzi działalność pedagogiczną oraz koncertową. Współpracuje z zespołami muzyki dawnej, prowadzi też własny zespół kameralny Trio Brillante. Pracuje jako adiunkt w Katedrze Klawesynu i Historycznych Praktyk Wykonawczych w Akademii Muzycznej w Katowicach. W 2011 r. uzyskał tytuł doktora sztuki.

PEŁNE BIOGRAMY ARTYSTÓW:

www.nfm.wroclaw.pl/repertuar/biogramy

Marek Pilch, fot. archiwum artysty

Magdalena Pilch, fot. archiwum artystki

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia, współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Partner:

Bank Polski

Sponsor złoty:

WROCLAW 2016
Europejska Stolica Kultury

